

Atila NALBANT

ÜNİTER DEVLET

Bölgeselleşmeden Küreselleşmeye

İÇİNDEKİLER

Sunuş (İkinci Baskı)	V
Sunuş (İlk Baskı)	VII
İçindekiler.....	IX
Kısaltmalar	XVII
Giriş	1

Birinci Kısım

MERKEZ-ÇEVRE İLİŞKİSİ

Birinci Bölüm

MERKEZ-ÇEVRE İLİŞKİSİNDE TEMEL KAVRAMLAR

I. “Ülke” ve “Ulus”	15
II. Toplumların Örgütlenme İlkeleri	22
A. Kavramların Çokluğu	22
B. Kavramlarda Sentez Mümkün müdür?	23
1. Merkeziyet ve Yerinden Yönetim İlkeleri	24
2. Merkeziyet Sistemi.....	30
3. Yerinden Yönetim	32
4. Siyasal Yerinden Yönetim.....	35

5. Özerklik.....	38
a. Özerklik ilkesi ve federasyonlar.....	38
b. Milliyetçi, Bölgeci ve Belediyeci akımlar	43
6. Özerk Yerel Yönetim.....	47
7. Yerinden Yönetimden Serbest İdare İlkesine	52
8. Yeni bir özgürlük anlayışı: Yerel Özgürlükler.....	57

İkinci Bölüm

ÇEVREYE KARŞI MERKEZ: ÜNİTER DEVLET

I. Devletin Tekliği ve Bölünmezliği.....	65
A. Bölünmez Egemenlik	67
B. Tek ve Bölünmez Ulus.....	68
C. Bölünmez Ülke	69
II. Üniter Devletin İdari Cihazı: Fransız Yönetim Modeli.....	71
A. Neden Yeni Bir Model?	72
B. 1789 Devrimi: Yasanın Üstünlüğü ve Hukuk Önünde Eşitlik İlkeleri.....	79
1. “Genel İrade”nin Ürünü Yasa ve “Özel İrade”	81
2. Genel Yönetimin Örgütlenmesi	82
3. Yerel Yönetim ve 1789 Devriminin Niteliği	86
C. Napolyon Dönemi ya da Merkezin Yeniden Kuruluşu	89
III. Fransız Yönetim Modelinin Ana İlkeleri.....	91
A. İdari Yargının Doğuşu	91
B. İdarenin Bütünlüğü İlkesi.....	95
C. Fransız Yönetim Modelinin Örgütlenme İlkeleri	96
1. Ulusal Birliğin Temel Araçları: İl ve Vali.....	96

2. Belediye Yönetimi.....	104
3. Merkezi Denetim.....	108
D. Fransız Yönetim Modelinin Yaygınlaşması.....	114

İkinci Kısım

TÜRKİYE’NİN ÜNİTER DEVLETİ

Birinci Bölüm

İMPARATORLUKTAN ULUSAL DEVLETE

I. Osmanlı İmparatorluğunda Merkezileşme.....	120
A. Osmanlı İmparatorluğunda İdare ve Şehir Yapısı	121
B. Merkezi Ulus-Devletin Kuruluşu.....	129
1. İlk Girişimler ve II. Mahmut Dönemi.....	129
2. Tanzimat Dönemi	131
a. Tanzimat İdaresinde Merkezi Görevliler ve Meclisler	133
b. 1864 ve 1871 Vilayet Nizamnameleri ve 1913 Geçici Kanunu.....	135
c. Yeni idari örgütlenmeye Fransız Yönetim Modelinin etkisi	140
C. İlk Osmanlı Anayasası Üniter Bir Devlet mi Kurmıştır?	144
D. Osmanlı’da Yerel Yönetim ve İdari Yerinden Yönetim	149
II. Osmanlı Devleti Bölgesel Bir Devlettir.....	154
A. Osmanlı Bölgeselleşmesi: Ayrıcalıklı Eyaletler	155
B. Osmanlı Devletinde “Millet Sistemi” ya da Kişi Yönünden Yerinden Yönetim	162

1. Dinsel Topluluk Örgütlenmesi	163
2. Dinsel Toplulukların Hukuki Temelleri	164
3. Milliyetçilik karşısında Dinsel Topluluklar	166
4. Dinsel Topluluk Nizamnameleri	169
5. Millet Sisteminin Uluslaşma Karşısında Çöküşü.....	171

İkinci Bölüm

CUMHURİYET VE ÜNİTER DEVLET

I. Tarihsel Süreç.....	176
A. Merkezîyetçilik ve Ademi Merkezîyetçilik	176
B. Şuralara Dayalı Üniter Devlet: 1921 Anayasası	180
1. Siyasal Merkezîyetçilik ve Özerklik.....	183
a. Siyasal Merkezîyetçilik	183
b. Yasaya Bağlı İdare Anlayışı	185
2. Özerklik (Muhtariyet) İlkesi.....	188
C. Yeniden Merkezîleşme: 1924 Anayasası.....	191
1. 1924 Anayasasında Ulusal Devlet	192
2. 1924 Anayasasında İdare İlkeleri	193
II. Türkiye’de Üniter Devlet ve İdare	199
A. Devletin Tekliği ve Bölünmezliği.....	199
1. Ulusun Tekliği ve Bölünmezliği.....	201
a. Siyasal Çoğulculuğun Sınırı Olarak Tek Ulus İlkesi	203
b. Kültürel Çoğulculuğun Sınırı Olarak Tek Ulus İlkesi.....	205
2. Ülkenin Tekliği ve Bölünmezliği İlkesi	209
B. İdare Alanında Temel İlkeler.....	212
1. İdarenin Bütünlüğü ve Yasallığı İlkesi	212
2. Merkezden Yönetim İlkesi	215

a. Merkezden Yönetim Örgütü.....	216
b. Genel Yönetimin Bölgesel Düzeyde Örgütlenmesi.....	221
3. Yerinden yönetim ilkesi	228
a. Yerel Yerinden Yönetim İlkesi ve Yerel Özgürlükler.....	228
b. Yerel Yerinden Yönetim İlkesinin Sınırları	239
C. İstisnai İdareler	245

Üçüncü Kısım

BÖLGESELLEŞMEDEN ULUSALÜSTÜ BÜTÜNLEŞMEYE

Birinci Bölüm

ÜNİTER DEVLETİN ÇEVREYLE BÜTÜNLEŞMEDE YENİ GİRİŞİMİ BÖLGE

I. Bölgeselleşme Nedenleri ve Modelleri.....	255
A. Bölgeselleşme Nedenleri	255
B. Bölge Modelleri.....	258
C. Bölgelerin Tarihi Arka Planı.....	265
II. Yeni Bir Yerel Yönetim Birimi: Fransa'da Bölge	267
A. Kamu Kurumu Olarak Bölge	271
B. Yerel Yönetim Olarak Bölge: 1982 Reformu	273
1. Ortak Hukuka Bağlı Fransız Bölgeleri	275
2. Denizaşırı Yönetimler, Özel Statülü Bölgeler ve Yerel Yönetimler.....	280

İkinci Bölüm

**SİYASAL BÖLGESELLEŞME VE
BÜTÜNLEŞME**

I.	Siyasal Bölgeselleşme	290
A.	İtalya’da Bölge Yönetimi	291
1.	Anayasal Veriler	292
2.	İtalyan Bölgesi	294
a.	Bölgesel Organların Oluşumu ve Yetkileri	296
b.	Bölgesel Yasama Yetkisi ve İdari Yetkiler	296
c.	Bölgesel Yasama Yetkisinin ve İdari Yetkilerin Denetimi	299
d.	Merkez-Bölge İlişkileri	301
B.	İspanya’da Bölge Yönetimi	304
1.	İspanyol Ulusu ve Milliyetler-Bölgeler İlişkisi	308
2.	İspanyol Bölgesi: Özerk Topluluklar	313
a.	Özerklik Hakkı	313
b.	Özerk Toplulukların Kuruluş Süreçleri	320
c.	Bölgesel Organlar ve Oluşumu	324
d.	Bölgesel ve Ulusal Yetkiler	325
e.	Bölgesel Yetkilerin Denetimi	331
f.	Merkez-Bölge İlişkileri	333
C.	Portekiz’de Bölge Yönetimi	335
1.	Anayasal Veriler	335
2.	Portekiz Adalarında Siyasal Bölgeselleşme	338
II.	Bölge Üniter Devlete Karşı mı?	344
A.	Bölgesel Devlet ve Diğer Devlet Biçimleri	350
1.	Özerklikler Devleti ile Bölgesel Devlet Arasındaki Farklar	350

2. Bölgesel Devletin Federal Devletten Farkları.....	352
a. Devletin teklifi ilkesi.....	352
b. Siyasal Bölge ve Federe Devletin Anatomisi.....	355
3. Bölgesel Devletin Üniter Devletten Farkları.....	358
B. Bölge ve Fransız Yönetim Modeli.....	359
III. Avrupa Bütünleşmesi ve Bölgeler Avrupası.....	368
A. Federalizme Doğru Avrupa Birliği.....	370
B. AB'nin Bölgeler Politikası	375
1. Avrupa Birliği ve Bölgeler Komitesi.....	375
2. Bölgeselleşme ve Etniler Sorunu	377

SONUÇ

I. Devlet Biçimleri, Hukuk Devleti, İdare ve Güvenlik Bölgesi.....	383
II. Küreselleşme ve geçmişin rövanşı: Dinsel ve etnik kimlikler Akılcı devlet'e karşı.....	386
III. Bölge, Bölgesel Kimlik ve Üniter Devlet.....	392